

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет іноземних мов

Кафедра французької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія мови

Освітня програма Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – французька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія мови
Викладач (-і)	Смушак Тетяна Володимирівна
Контактний телефон викладача	099 230 22 46
E-mail викладача	tetiana.smushak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекційні та практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	d-learn.pu.if.ua
Консультації	щосереди, о 16.00 год., ауд. 818
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна “Історія мови” викладається на третьому році навчання для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька. Основними організаційними формами навчання є лекційні та практичні заняття. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. Практичні заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, сформують у студентів систему знань про історичні перетворення французької мови як безперервного процесу змін мовної системи під впливом внутрішньомовних та екстралінгвістичних чинників. Курс вивчається у 5-му семестрі та завершується екзаменом. Курс викладається французькою мовою.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: надання студентам системи знань про історичні перетворення французької мови як безперервного процесу змін мовної системи під впливом внутрішньомовних та екстралінгвістичних чинників. Курс спрямований на поглиблення філологічної компетентності майбутніх фахівців через ознайомлення їх зі шляхами та тенденціями формування сучасної французької мови в комплексі лінгвістичних, історичних та соціокультурних чинників.</p> <p>Цілі: вивчення особливостей фонології і фонетичних процесів на всіх етапах розвитку французької мови; аналіз граматичної структури мови від давнини до її сучасного етапу; розгляд еволюції лексичної системи мови, стилістичного розширення лексики, синтаксичної структури словосполучення і речення; простеження впливу екстралінгвістичних факторів на діахронічні зміни в системі французької мови.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Засвоєння навчальної програми дисципліни має забезпечити формування академічних, лінгвістичних, професійних, загальнонаукових компетентностей студента.</p> <p>Академічна компетентність – це сукупність знань і вмінь з навчальної дисципліни. Студент повинен володіти фактичним матеріалом з історії французької мови; мати наукову уяву про основні епохи історії французької мови; розуміти роль зовнішніх та внутрішніх чинників у процесі розвитку французької мови; аналізувати зміни словникового складу, граматичної будови та фонетичної системи французької мови на всіх етапах розвитку.</p> <p>Лінгвістична компетентність – ґрунтовне знання системи французької мови, правил її функціонування, що дозволяють ефективно оперувати мовними засобами для</p>	

цілей спілкування та майбутнього викладання.

Професійна компетентність полягає у всебічному розвитку особистості майбутнього фахівця, який володіє не лише знанням сучасної французької мови, але й орієнтується в історичних та лінгвістичних процесах, що спричинили сучасний стан певного мовного явища; здатності використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії французької мови.

Загальнонаукова компетентність – формування науково-теоретичних, методологічних та дослідницьких навичок для розкриття та обґрунтування глибинних та суттєвих явищ французької мови.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
практичні заняття	10 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
V-й	035 Філологія	III-й	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Introduction à l'étude théorique de l'histoire de la langue française. Objet de l'étude de l'histoire de la langue française. Périodisation de l'histoire de la langue française. Classification des langues romanes. Etude comparative des langues romanes.	Лекція 1	Див. список рекомендованої літератури	2 год		Підсумковий контроль (екзамен)
	Самостійна робота		4 год Див. джерело 2, с. 18-19		
Тема 2. Les origines du français. Romania.	Лекція 2	Див. список рекомендованої літератури	2 год		Перше практичне заняття, 3 тижень
	Практичне		2 год	5 балів	

Romanisation de la Gaule. Le latin parlé. Source de l'étude du latin parlé. Théorie des strats. Structure phonétique (changements paradigmatiques, modifications syntagmatiques). Structure grammaticale. Vocabulaire.	заняття 1 Самостійна робота		6 год Див. джерело с. 19-20	2, 5 балів	семестру; підсумковий контроль (екзамен)
Тема 3. Le gallo-roman (V-VIII ss.). Envahissement de la Gaule par les tribus germaniques. Formation de l'état francique. Vocalisme de la période gallo-romane. L'évolution des voyelles inaccentuées. Consonantisme de la période gallo-romane. Changements essentiels dans le système grammatical de la période gallo-romane. Le verbe (origine des temps composés de la langue). Vocabulaire.	Лекція 3 Практичне заняття 2 Самостійна робота	Див. список рекомендованої літератури	2 год 2 год 6 год Див. джерело с. 46-48	2, 5 балів	Друге практичне заняття, 5 тижень семестру; підсумковий контроль (екзамен)
Тема 4. L'ancien français (IX-XIII ss.). Conditions historiques du fonctionnement des dialectes. Corrélation de la langue française et des dialectes.	Лекція 4 Практичне заняття 3 Самостійна робота	Див. список рекомендованої літератури	2 год 2 год 6 год	5 балів 5 балів	Трете практичне заняття, 9 тижень семестру; підсумковий контроль (екзамен)

<p>Les débuts du français. Structure phonétique de l'ancien français. Phonétique historique : accentuation. Phonétique historique : diphthongaison. Structure grammaticale de l'ancien français. Syntaxe. Proposition. Ordre des mots dans les propositions de l'ancien français.</p>			<p>Див. джерело 2, с. 92-94</p>		
<p>Тема 5. Premiers monuments littéraires de la langue française. Premiers textes littéraires en français. Chançon de Roland. Roman de la Rose. Vocabulaire de l'ancien français. Sphère d'emploi de l'ancien français.</p>	<p>Лекція 5 Самостійна робота</p>	<p>Див. список рекомендованої літератури</p>	<p>2 год 6 год Див. джерело 2, с. 94-95</p>		<p>Підсумковий контроль (екзамен)</p>
<p>Тема 6. Le moyen français (XIV-XV ss.). Situation langagière au début du moyen français. Conditions historiques de l'extension du français commun. Système des voyelles du moyen français. Système des consonnes du moyen français.</p>	<p>Лекція 6 Самостійна робота</p>	<p>Див. список рекомендованої літератури</p>	<p>2 год 6 год Див. джерело 2, с. 113-115</p>		<p>Підсумковий контроль (екзамен)</p>

Structure grammaticale du moyen français : nom, article, adjectifs, pronom. Tendances essentielles du système verbal. Syntaxe. Vocabulaire à l'époque du moyen français. Procédés de la formation des mots.					
Тема 7. Le français au XVI siècle. Conditions historiques de la formation du français, langue nationale. La Renaissance. Phonétique du XVI siècle : voyelles, consonnes. Structure grammaticale : morphologie, syntaxe. Les premières grammaires de français. Meigret et la réforme d'orthographe au XVI siècle. Vocabulaire.	Лекція 7 Практичне заняття 4 Самостійна робота	Див. список рекомендованої літератури	2 год 2 год 6 год Див. джерело 2, с. 128-129	5 балів	Четверте практичне заняття, 11 тижень семестру; підсумковий контроль (екзамен)
Тема 8. Le français moderne (XVII-XVIII ss.). Conditions historiques de la codification de la norme littéraire du français. Structure phonétique (changements paradigmatices,	Лекція 8 Самостійна робота	Див. список рекомендованої літератури	2 год 6 год Див. джерело 2, с. 142-144		Підсумковий контроль (екзамен)

<p>modifications syntagmatiques, orthographe). Structure grammaticale (formes et valeurs, syntaxe). Fondation de l'Académie Française. La Préciosité.</p>					
<p>Тема 9. Codification de la norme littéraire du français. Théories de F. Malherbe et de C. Vaugelas. Activité de l'Académie Française. Dictionnaire de Furetière. Des écrivains et hommes cultivés qui se dressent contre les excès du purisme. Procédés de l'enrichissement lexical. Vocabulaire au XVII-XVIII ss.</p>	<p>Лекція 9</p> <p>Практичне заняття 5</p> <p>Самостійна робота</p>	<p>Див. список рекомендованої літератури</p>	<p>2 год</p> <p>2 год</p> <p>6 год</p> <p>Див. джерело 2, с. 140-141</p>	<p>5 балів</p>	<p>П'яте практичне заняття, 13 тижень семестру; підсумковий контроль (екзамен)</p>
<p>Тема 10. Le français contemporain (XIX-XXI ss.). Conditions historiques de la codification de la norme littéraire du français. Structure phonétique (particularités et tendances).</p>	<p>Лекція 10</p> <p>Самостійна робота</p>	<p>Див. список рекомендованої літератури</p>	<p>2 год</p> <p>6 год</p>		<p>Підсумковий контроль (екзамен)</p>

Structure grammaticale (particularités et tendances). Morphologie. Syntaxe. Vocabulaire (particularités et tendances). Les emprunts. Charte européenne des langues régionales et minoritaires.					
Підсумкова контрольна робота		Див. список рекомендованої літератури		10 балів	15 тиждень семестру
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Система контролю знань студентів здійснюється через: <ol style="list-style-type: none"> 1. поточний контроль – (1) усне опитування на практичних заняттях, (2) тестові завдання, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами французьким мовленням; 2. підсумкова контрольна робота, яка охоплює увесь вивчений на практичних заняттях та під час самостійної роботи студентів матеріал. 3. підсумковий контроль (екзамен) – тестові завдання, які охоплюють увесь пройдений навчальний матеріал. 				
Практичні заняття	<ul style="list-style-type: none"> • Усне опитування з теми практичного заняття; • Тестові завдання формату “множинний вибір”, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з теми практичного заняття. <p>Усне опитування реалізує поточний облік успішності студентів на основі наступної шкали оцінок:</p> <p>5 балів студент отримує за вичерпну відповідь з теоретичного питання, яке розглядається, за умови її оформлення відповідно до норм усного французького мовлення.</p> <p>4 бали – за повну відповідь, проте з однією-двома змістовими неточностями, незначною кількістю мовних помилок.</p> <p>3 бали – за неповну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей і незначну кількість мовних помилок.</p> <p>2 бали – за часткову, з грубими змістовими недоліками відповідь, або за її невідповідність питанню чи відсутність взагалі; відповідь, що містить значну кількість помилок, які порушують акт комунікації, унеможливають розуміння змісту висловленого.</p> <p>Тестові завдання: 10 завдань формату “множинний вибір”, виконання яких передбачає вибір правильного варіанту відповіді на питання теми, що розглядається на практичному занятті. Правильний варіант відповіді оцінюється в 0,5 бали. виправлений з неправильного на правильний – 0,25 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p> <p style="text-align: center;">Зразок завдання тесту до теми 3:</p> <p>1. Le gallo-roman reçoit une nouvelle désinence du féminin vu l'évolution...</p>				

	<p>a) -i>-e; b) -a>-e; c) -k>-a; d) -u>-a.</p>
<p>Підсумковий контроль (екзамен)</p>	<p>Перелік питань, які виносяться на підсумковий контроль (екзамен):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objet de l'étude de l'histoire de la langue française. 2. Origine de la langue française. Classification des langues romanes. 3. Périodisation de l'histoire de la langue française. 4. Romania. Romanisation de la Gaule. 5. Envahissement de la Gaule par les tribus germaniques, formation de l'Etat francique. 6. Le latin en Gaule – caractéristique de la période gallo-romane (V-IX ss.). 7. Vocalisme de la période gallo-romane. L'évolution des voyelles inaccentuées. 8. Changements essentiels dans le système grammatical de la période gallo-romane. Le verbe (origine des temps composés de la langue). 9. Vocabulaire de la période gallo-romane. 10. L'ancien français (IX-XIII ss.). Conditions historiques du fonctionnement des dialectes. Corrélation de la langue française et des dialectes. 11. Structure phonétique de l'ancien français. Phonétique historique : accentuation. Phonétique historique : diphtongaison. 12. Structure grammaticale de l'ancien français. Syntaxe. Proposition. Ordre des mots dans les propositions de l'ancien français. 13. Premiers monuments littéraires de la langue française. 14. Vocabulaire de l'ancien français. Sphère d'emploi de l'ancien français. 15. Le moyen français (XIV-XV ss.). Situation langagière au début du moyen français. Conditions historiques de l'extension du français commun. 16. Système des voyelles du moyen français. 17. Système des consonnes du moyen français. 18. Structure grammaticale du moyen français : nom, article, adjectifs, pronom. Tendances essentielles du système verbal. Syntaxe. 19. Vocabulaire à l'époque du moyen français. 20. Le français au XVI siècle. Conditions historiques de la formation du français, langue nationale. 21. La Pléiade. F. Rabelais. 22. Phonétique du XVI siècle : voyelles, consonnes. 23. Structure grammaticale au XVI siècle : morphologie, syntaxe. Les premières grammaires de français. 24. Meigret et la réforme d'orthographe au XVI siècle. 25. Vocabulaire au XVI s. 26. Le français moderne (XVII-XVIII ss.). Conditions historiques de la codition de la norme littéraire du français. 27. Théories de M. Malherbe et de C. Vaugelas. 28. Activité de l'Académie Française. Dictionnaire de Furetière. 29. Vocabulaire au XVIII s. 30. Structure grammaticale (formes et valeurs, syntaxe). 31. Le français contemporain (XIX-XXI ss.). Conditions historiques de la codification de la norme littéraire du français. 32. Charte européenne des langues régionales et minoritaires. <p>Тест складається з 50 завдань формату “множинний вибір”, виконання яких демонструє рівень теоретичних знань студентів. Правильний</p>

варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Виправлений з неправильної на правильну – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.

Зразок завдання підсумкового контролю (тесту):

11. On considère ... comme le manifeste des idées de la Pléiade.

- a) Le dictionnaire universel, contenant généralement tous les mots français tant vieux, que modernes;
- b) La Défense et illustration de la langue française;
- c) Le Traicté de la grammaire française;
- d) Traité de la conformité du langage françois avec le grec.

24. Indiquez parmi les groupes ci-dessous celui des adverbes de temps:

- a) mie, mais, petit, mult, si, alques;
- b) or, ja, lues, ainz, main;
- c) atant, entretant, puis, sempres;
- d) jus, desore, près, arrière.

Самостійна
робота

Контрольні заходи самостійної роботи студентів включають поточний і підсумковий контроль.
Форми поточного контролю: 1) усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми (зарах/незарах); 2) письмове фронтальне опитування в кінці практичного заняття (5-10 хв).
Консультації та поточний контроль самостійної роботи студентів проводяться згідно з розкладом додаткових занять.

Умови допуску
до підсумкового
контролю
(екзамену)

Студент допускається до підсумкового контролю (екзамену) за умови отримання не менше 32 балів за поточний контроль та підсумкову контрольну роботу.

Контроль	Аудиторна робота	Самостійна робота	Підсумкова контрольна робота	Підсумковий контроль (екзамен)	Всього
Ваговий коефіцієнт	5	3	2		
Максимальна к-ть балів	25	15	10	50	100
	„5” – 25 „4” – 20 „3” – 15 „2” – 10	„5” – 15 „4” – 12 „3” – 9 „2” – 6	„5” – 10 „4” – 8 „3” – 6 „2” – 4		

7. Політика курсу

- Студент повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити студента до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини.
- У випадку пропуску 5 чи більше лекційних/ практичних занять без поважної причини, студент може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку), або його/її підсумкова оцінка буде знижена;
- Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю;
- Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення питань на лекційних і практичних заняттях;
- Студент на свій вибір має підготувати один виступ/реферат/презентацію з матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення;

- Студент може перескласти будь-яку тему практичного заняття;
- Студент може перескласти підсумкову контрольну роботу у випадку отримання оцінки “незадовільно”;
- У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, студент отримає “0” балів.
- Якщо студент має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, студент має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету;
- Студент має право подати апеляцію на будь-яку отриману під час підсумкового контролю (екзамену) оцінку;
- Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу; інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.

8. Рекомендована література

Базова

1. Горпинич В. О., Прийменко С. Ю. Катоїконімія французької мови : монографія. Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. 214 с.
2. Морошкіна Г. Ф. “La langue et la civilisation française a travers des siecles” : Історія французької мови : навч. посібник. Вінниця : Нова Книга, 2011. 320 с.

Допоміжна

1. Бурбело Б. І. Методичні розробки до памяток старофранцузької і середньо французької мови для студентів факультету романо-германської філології. Київ : 1973. 101 с.
2. Bruneau Ch. Petit histoire de la langue française. Paris : Hachette, 1970. 356 p.
3. Dauzat A. Nouveau dictionnaire étymologique et historique. Paris : Hachette, 1964. 805 p.
4. Greimas F. J. Dictionnaire de l'ancien français. Paris : Hachette, 1998. 676 p.
5. Foulet L. Petite syntaxe de l'ancien français. Paris : Hachette, 1988. 167 p.

Викладач Смушак Т.В.